

Oponentní posudek bakalářské práce

Název práce: Etika křesťanské misie v postmoderním kontextu

Autor práce: Ing. Vít Pavelek

Autor se ve své práci rozhodl v rozhovoru s relevantní odbornou literaturou promyslet a navrhnout nové paradigma křesťanské misie, zohledňující (zejména z hlediska teologické etiky) současnou kulturní situaci a usilující o poctivé vyrovnání s výzvami postmodernity. Stejně jako mnozí jiní teologové je i Vít Pavelek přesvědčen o tom, že postmoderní situace žádá od křesťanů jistou revizi starších modelů křesťanské misie a také křesťanské konceptualizace a tematizace náboženské plurality, mezináboženských vztahů a mezináboženského dialogu.

Svou práci člení do čtyř oddílů. Po úvodním obecném nastínění problematiky a badatelské otázky uvádí základní pojmy, se kterými bude pracovat (především významová pole pojmů jako evangelizace, misie, obsah křesťanské zvěsti) a uvádí základní historická paradigmatiči modely misie, jak je najdeme v Novém zákoně, v období církevních otců, ve středověku, v poreformačním období a také v době osvícenství a modernity.

Ve druhé části autor představuje základní souřadnice současné dějinné fáze západní kultury, která je v odborném diskurzu označovaná jako „postmoderní situace.“ Zaměřuje pozornost především na epistemologické důsledky postmoderního vystřízlivění z naivního racionalistického univerzalizmu osvícenství, respektive modernity.

S ohledem na postmoderní situaci současné kultury posléze ve třetím oddílu své práce zaměřuje pozornost na rozpravu o různých možnostech tematizace náboženské plurality z křesťanského hlediska. Vedle základních paradigmat, exkluzivismu, inkluzivismu a pluralismu, ohledává možnosti přesvědčivější alternativy vůči všem třem modelům, alternativy, které právě zásadně zohledňuje postmoderní kontext. Navrhuje tedy takový model misie, který se narozdíl od předchozích modelů čestně vyrovnává s výzvami postmodernity. Stručnému nástinu tohoto modelu věnuje čtvrtou část předložené bakalářské práce. V závěru se ohlíží zpět a shrnuje dosažené badatelské výsledky.

Práce je přehledně strukturovaná, logicky členěná, jednotlivé argumentační kroky na sebe navazují ústrojně a smysluplně. (občas se vyskytne nemilá věcná chyba, například na straně 42 je pojem dialogický postpluralismus mylně přepsán jako dialektický postpluralismus). Autor se přesvědčivě vypořádal s látkou, kterou se rozhodl prozkoumat, podrobit kritické analýze a angažované interpretaci, především (jak to odpovídá i oborovému zařazení práce) z hlediska etických aspektů křesťanské misie, respektive zvěstování evangelia.

V jednotlivých kapitolách autor obvykle opírá argumentaci o jednoho či dva autory, respektive jednu či dvě knihy, které se dané problematice věnují. Jeho volba reprezentativních pojednání té které problematiky je vesměs promyšlená a přesvědčivá. Zvolil tedy dobré, kvalifikované průvodce (srov. např. Boschovu dvousvazkovou misiologii či Lyotardovu analýzu postmoderní situace).

Na druhé straně ale nelze autorovi nevytknout, že vzhledem k takto zvolené metodě ve svém pojednání poněkud příliš závisí na perspektivách, důrazech, a také nejen silných, ale i slabých stránkách zvolených průvodců danou problematikou. Všechny čtyři části autorovy práce by bylo možné meritorně posílit (z hlediska jejich argumentační váhy) nástinem kritického rozhovoru mezi alespoň několika důležitými a reprezentativními hlasy specialistů v dané problematice. Lyotard není jediný myslitel, který formuloval základní ideové souřadnice postmodernity, Bosch není jediný misiolog, který si zaslouží pozornost, Hošek není zdaleka jediný autor, který se etickými aspekty křesťanské misie v postmoderní situaci zabýval.

Seznam literatury, uvedený na stranách 47 a 48 předložené práce, je v jistém smyslu povážlivě krátký.

Moje další kritická připomínka spočívá v tom, že autor v jednotlivých tematických oddílech věnuje poněkud příliš velký prostor uvedení do problematiky a explikaci základních pojmů, a to v každé dílčí oblasti, jako by chtěl s osvětovým záměrem poučit čtenáře a dodat mu dostatek užitečných informací (což není úkolem akademické postupové práce). Práce místy působí dojmem pouhé akumulace údajů a „převyprávění“ látky, často navíc s poněkud příliš velkou závislostí na jednom či dvou rozhodujících zdrojích (jak bylo uvedeno výše).

Domnívám se, že nebylo nutné obsáhle pojednávat o snadno dostupných historických údajích a informacích, více pozornosti mohlo být věnováno argumentaci a také zformulování závěrečného shrnutí a badatelského výtěžku. Závěr práce je překvapivě krátký a působí poněkud lakonicky.

Na druhé straně oceňuji autorovu odvalu pokusit se samostatně promyslet problematiku, o které pojednává, a vlastně navrhnout model, který vychází z recentní teologické diskuse. Za zvlášť tvůrčí a přínosné považuji využití Gallusova konceptu akomodace, který se ukazuje být mimořádně plodný právě v souvislosti s promýšlením etických předpokladů křesťanského misijního zvětšování.

Závěrem shrnuji: vzhledem k silným i méně silným stránkám předložené bakalářské práce navrhuji hodnocení B.

V Praze, 3. září 2024

Prof. Pavel Hošek Ph.D.